

MITTUNIVERSITETET
Institutionen för humaniora

Examensarbete inom
Läraryrket, 15 högskolepoäng

Att tala eller inte tala
En studie om muntlig redovisning i skolan

Åsa Andersson

Sammanfattning

Denna uppsats behandlar elevers förmåga att tala inför andra människor. Jag har genomfört en kvalitativ undersökning och har arbetat utifrån två problemformuleringar. Dessa är ”Hur arbetar lärarna för att utveckla eleverna till säkra talare?” och ”Vilken är lärarens personliga inställning till detta område?” Jag valde ut fyra olika lärare som jag sedan intervjuade genom att ställa nio frågor.

Resultatet av min undersökning blev att två av de intervjuade lärarna anser att eleverna upplever det som positivt och roligt att redovisa muntligt inför sina klasskamrater, det var också dessa lärare som arbetade med de yngre eleverna. Dessa lärare använder sig av olika metoder för att utveckla eleverna inom detta, men framförallt lyfter de fram att det är mängden talträning som är av allra största vikt. De vill att eleverna ska få mycket erfarenhet av att göra muntliga redovisningar. De andra två lärarna, som arbetar med högstadielärover, tycker inte att eleverna ser det som något positivt att redovisa muntligt. Dock poängterar den ena läraren att det finns undantag. Vissa elever ser det som lustfyllt och roligt att berätta vad man har arbetat med. Dessa lärare arbetar även dem i stor utsträckning med att talträna eleverna och varierar sina arbetsmetoder.

Nyckelord: god lyssnare, muntlig framställning, talängslan

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
2. Syfte och disposition av uppsatsen.....	4
2.1 Syfte	5
3. Styrdokument	5
4. Forskningsbakgrund	6
4.1 Nilsson och Wallh	6
4.2 Talande i tiden	7
4.3 Piaget och Vygotskij	7
4.4 Arbetsätt.....	8
4.4.1 Lärares roll och arbetsrutiner.....	9
4.4.1.1 Talängslan	11
5. Metod	12
5.1 Metodval.....	12
5.2 Urval.....	13
5.3 Genomförande	13
5.4 Validitet och relevans	13
6. Resultat och analys	14
6.1 Resultat.....	14
6.1.1 Den personliga åsikten	14
6.1.2 Utveckling	15
6.1.3 Kursplan	16
6.1.4 Svensklärarna och den övriga lärarkåren.....	17
6.1.5 Arbetet med eleverna.....	18
6.1.6 Stärka eller försvaga eleverna	19
6.1.7 Säkra talare	20
6.1.8 Oförberett framförande.....	22
6.1.9 Fler muntliga presentationer?	22
6.2. Analys.....	23
6.2.1 Lärares åsikt	23
6.2.2 Mål.....	24
6.2.3 Varierande arbetsätt	25
7 Diskussion	27
7.1 Metoddiskussion.....	27
7.2 Resultatdiskussion	27

1. Inledning

I skolan är varje enskild elev en del av det sociala samspelet som sker dagligen mellan lärare och elev, dagligen. I detta samspel är det viktigt att varje elev känner sig delaktig samt att denne känner att dennes åsikter spelar roll och syns. I skolan, och även utanför skolan i det vardagliga livet, är det viktigt att våga visa vem man är. Det är viktigt att varje elev känner sig sedd och behövd. För att åstadkomma detta krävs att varje elev känner sig säker i att våga uttrycka sina tankar och känslor. Språket är det huvudsakliga redskapet som används i det sociala samspelet. Det är skolans uppgift att hjälpa och stötta elever i deras förmåga att utveckla sin språkliga förmåga, samt att de utvecklas till säkra talare som tror på sig själv och sina åsikter. Dock är det inte enbart det talade språket som behövs utvecklas hos eleverna, det är minst lika viktigt att de utvecklar sin förmåga att lyssna på andra.

Jag, som blivande grundskollärare, känner att detta område spelar en otroligt central roll, inte enbart för eleverna i skolan utan även när de senare i livet står inför olika utmaningar, som exempelvis arbetsintervjuer eller ett yrke där man förväntas tala inför kollegor, kunder etcetera. Personligen har jag tidigare i mitt liv känt en oro och nervositet för att tala inför andra människor. Jag har dessutom saknat undervisning i detta under min skolgång. Detta är en av anledningarna till att jag vill se hur man i skolan, idag, arbetar för att komma framåt med elevernas talförmåga.

I kursplanen för grundskolan tar man upp vikten av att eleverna utvecklar sin kommunikativa förmåga. Där nämner man bland annat att ”Utbildningen i ämnet svenska syftar till att ge eleverna möjligheter att använda och utveckla sin förmåga att tala” (lpo 94, kursplan för svenska). Två andra punkter som nämns för ämnets syfte och roll är ”Språkförmågan har stor betydelse för allt arbete i skolan och för elevernas fortsatta liv och verksamhet. Det är därför ett av skolans viktigaste uppdrag att skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling.” samt ”Språket och litteraturen har stor betydelse för den personliga identiteten. Svenskämnet har som syfte att främja elevernas förmåga att tala och skriva väl samt att med förståelse respektera andras sätt att uttrycka sig i tal och skrift.” (lpo94, kursplan för svenska). Dessa riktlinjer visar på vikten av att skolan ger eleven de bästa förutsättningarna för att utveckla sin förmåga att tala inför en grupp människor. Riktlinjerna tar även upp värdet av att känna sig säker i sitt sätt att uttrycka för den egna identitetens skull samt för det vuxna livet och alla dess utmaningar.

2. Syfte och disposition av uppsatsen

I detta kapitel följer en presentation av mitt syfte, men jag kommer inledningsvis att presentera dispositionen av min uppsats.

Uppsatsen inleds med en inledning och en presentation av syftet till mitt val av ämne. Under kapitlet 2, vilket innehåller syftet och dispositionen, presenteras även mina frågeställningar. Syftet och dispositionen Kapitel 3 tar fram vad som står i styrdokumentet angående mitt ämne. I det kapitlet kommer jag att koncentrera mig för kursplanen för grundskolan i ämnet svenska, med anledning av att jag anser att det är här det tydligast framgår vilka mål eleverna skall nå i deras talförmåga samt vikten av att nå en god utveckling med talet, inte enbart i det angivna ämnet. I kapitel 4 ingår forskningsbakgrunden, vilken behandlar den tidigare forskning som har tagits fram inom detta område. Sedan följer ett kapitel som behandlar metoden jag har valt att tillämpa för att genomföra min undersökning. Jag går även där in på uppsatsens validitet och relevans.

I kapitel 5 kommer jag att redogöra för min egen undersökning. Jag kommer där att gå igenom de frågor som, enligt mig, har relevanta svar och som tillför min studie relevant

information. Slutligen kommer kapitlet som diskuterar resultaten av min undersökning och de förhållanden som finns till den tidigare forskningen. Figurförteckningen och referenserna som jag använder i min uppsats kommer därefter att presenteras följt av bilagorna.

2.1 Syfte

Syftet med min undersökning är att undersöka hur lärare i skolan arbetar för att främja elevers förmåga att tala inför en grupp med andra människor. Jag är även intresserad av de arbetsmetoder som lärarna arbetar med för att utveckla eleverna och om de har några specifika åsikter om hur man kan stärka eller försvaga elevernas talförmåga. Det jag menar med elevernas talförmåga är inte den fysiska artikuleringen utan det är den förmåga eleverna uppnår när de, efter träning, känner en trygghet i att tala inför andra människor.

Jag har arbetat fram två frågeställningar, vilka är; Hur arbetar lärarna för att utveckla eleverna till säkra talare? samt Vilken är lärarens personliga inställning till detta område?

3. Styrdokument

I styrdokumentet för den svenska grundskolan står det relativt mycket om vad språket har för betydelse för den personliga identiteten och för varje identitets utveckling. Där betonas även att språket är viktigt för att eleverna ska till sig kunskapen i alla olika ämnen, ”Språkförmågan har stor betydelse för allt arbete i skolan och för elevernas fortsatta liv och verksamhet.” (Kursplan för svenska).

I inledningen till kursplanen för Svenska står det att det viktigaste är att utbildningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla och använda sin förmåga att tala och lyssna (Kursplan för svenska). Försättningsvis står det skrivet att ämnet ska ge möjligheter till läs-, film- och teaterupplevelser samt tillfälle att utbyta erfarenheter kring dessa (Kursplan för svenska), där alltså språket är en viktig del för att slutföra detta. Försättningsvis tar man upp språkets betydelse för den egna identiteten, vilket jag inledningsvis nämnde. I kursplanen betonar man här vikten av att respektera andras sätt att uttrycka sig i talet (Kursplan för svenska).

I det tredje stycket står att läsa att språket har en nyckelposition i arbetet med det svenska ämnet. Det står skrivet att ”Genom språket sker kommunikation och samarbete med andra. Kunskap bildas genom språket och genom språket görs den synlig och hanterbar. Svenskämnet syftar till att tillsammans med andra ämnen i skolan utveckla elevernas kommunikationsförmåga, tänkande och kreativitet” (Kursplan för svenska).

De mål som finns att sträva mot i det svenska ämnet som berör språket är även de relativt många. Eleverna ska bland annat utveckla sin fantasi och lust att skapa med hjälp av språket. Eleverna ska även utveckla en språklig säkerhet, såväl som i tal och i skrift (Kursplan för svenska). De ska känna en säkerhet i att vilja och våga uttrycka sig i många olika sammanhang.

Under ”Ämnets karaktär och uppbyggnad” återkommer man åter än en gång för hur viktigt språket är för kunskapsutvecklingen. Det står att läsa: ”Språkutveckling innebär att elevernas begreppsvärld vidgas”(Kursplan för svenska). Man betonar att det är lärarens ansvar och att dessa måste ha en förståelse för språkets betydelse för lärande, men det är inom svenskämnet det huvudsakliga ansvaret för denna utveckling ligger. Det är även lärarens ansvar att se till genusperspektiv och att ge eleverna de bästa förutsättningarna för respektive kön (Kursplan för svenska).

Inom detta ämne är det språket och litteraturen och dessa har således fått egna kapitel i kursplanen. I inledningen till detta avsnitt talar man om att med hjälp av språket har man

möjlighet att erövra nya begrepp och lära sig att granska kritiska samt att se sammanhang (Kursplan för svenska). Här tar man även upp hur språket utvecklas, vilket är genom ett socialt samspel med andra (Kursplan för svenska).”När eleverna använder sitt språk – talar, lyssnar, läser, skriver och tänker – i meningsfulla sammanhang, kan de utveckla goda språkfärdigheter. Genom att använda språket lär sig eleverna att behärska situationer som ställer olika språkliga krav på inlevelse, utförlighet eller formell korrekthet” (Kursplan för svenska).

4. Forskningsbakgrund

Det finns relativt mycket forskning kring detta område sedan tidigare. Generellt visar denna forskning att elever behöver talträning i skolan och denna träning är viktig för deras utveckling, inte enbart inom skolämnen utan även för den egna identiteten. Tidigare forskning, som publicerades av Corson 1988, har visat på ett tydligt samband mellan det talade språket och den kognitiva språkutveckling som sker hos eleverna (Folkesson 1998:38). Corson anser att det talade språket är en nyckelfaktor när det handlar om misslyckanden eller framgångar i skolan (Folkesson 1998:38). Corson menar att lärarna i skolan bör använda sig av muntligt arbete som huvudpedagogik i alla ämnen, inte enbart i rena språkämnen. Som bakgrund till detta har Corson tagit fram forskning som visar att den intellektuella utvecklingen som eleverna genomgår påverkas av muntliga övningar, framförallt dialoger. Dessa dialoger gör att eleverna blir bättre tänkare. Kontentan av detta blir att de kan uttrycka sig skickligare muntligt vilket resulteras i att eleverna kommer att upplevas som sakkunnigare av de elever som lyssnar. De ökar då sin självkänsla och blir då mer säkra i sina uppgifter och muntliga framföranden (Folkesson 1998:38).

Jag kommer först att presentera ett avsnitt om hur talandet har sett ut genom tiderna och hur talarna har förändrat sina tal, allt för att nå fram till sin publik. Detta ser jag som relevant för att det ger en bakgrund till hur man har använt talet som argumentationsteknik i historien och detta kan visa på hur det har präglat vår tids muntliga framställningar och då även få en förståelse för hur undervisningen har blivit uppbyggd. Därefter kommer jag att gå igenom en del av den tidigare forskningen och teorier som har spelat stor roll för vår kognitiva och språkliga utveckling.

4.1 Nilsson och Wallh

I min utformning av intervjufrågorna använde jag mig bland annat av en uppsats som författarna Nilsson och Wallh har författat. Denna uppsats belyser samma ämne som min studie innehåller och jag fann den på internetsidan ”Uppsatser.se”

Uppsatsen har titeln: ”Elev- och lärarperspektiv på muntlig produktion i Engelska A” och koncentrationen ligger på att se hur eleverna vill arbeta med muntlig produktion i det engelska språket samt hur lärarna egentligen arbetar i klassrummen.

Resultatet av undersökningen visar på att samtliga av de 215 intervjuade eleverna anser det som viktigt att kunna prata engelska och en del av eleverna efterfrågar även fler muntliga presentationer. Det framkommer även att eleverna hellre framför sina muntliga presentationer i grupp än individuellt. De vill gärna redovisa tillsammans med kompisar som de känner väl.

De svar de fick från lärarna var liknande med elevernas och de är bland annat överens om att eleverna hellre arbetar med oförberedda muntliga redovisningar än med förberedda (Nilsson och Wallh, 2008).

4.2 Talande i tiden

Det har genom alla tider varit viktigt att vara en duktig talare, och det är vad jag kortfattat kommer att presentera i detta avsnitt, hur det har sett ut från dåtid till nutid. Detta gör jag för att klargöra om kraven för att tala har blivit högre eller om det numer finns en mer lättäm inställning till hur en professionell talare skall gå till väga.

Något som alltid har funnits med i en talares framförande är argumenten. Dessa argument har sett förvånansvärt lika ut från antiken till idag (Johannesson 1998:211). Idag använder vi oss av disposition, figurer och en personlig stil för att effektivisera vårt tal, detta använde man sig även av i historien. En annan likhet mellan historien och vår tid är att man alltid har sökt använda sig av rösten och kroppsspråket för att påverka sitt framförande (Johannesson 1998:211).

Däremot så finns det bortom dessa likheter skillnader för hur man har använt retoriska instrument. Den största skillnaden är att vi i vår tid kan använda oss av massmedierna för att komma åt våra åhörare (Johannesson 1998:212).

Tekniken att använda sig av massmedierna började på 1800-talet. Det var under denna epok som tidningarna började spela en allt större roll i vårt samhälle (Ibid). Från början var det den uppåtstigande borgarklassen som förmedlade sin talan genom tidningarna, men snart började även staten och kyrkan att skaffa sig organ som försvarade deras ideal och intressen. I slutet av 1800-talet hade detta sätt att förmedla sin åsikt nått även de politiska partierna och snart utkom flera olika tidningar dagligen, även i småstäderna (Johannesson 1998:212). Dessa tidningar, som ofta publicerade hela tal, kom att bli en slags skola för retoriken (Johannesson 1998:212). Som vi vet publicerar vår tids tidningar inte hela tal längre, utan lägger in kortare utdrag eller bilder som representerar det tal man skriver om.

Dessa publikationer har påverkat talarna. Ett regelrätt tal som följer alla normer är föga inspirerande och får därför inte heller någon publikation, därför har nu argumentationen och dispositionen i dagens tal blivit oklar (Johannesson 1998:213). I vår tid satsar man istället på känslomässiga bilder och formuleringar. Detta för att talarna hoppas på att tidningarna ska citera dem (Johannesson 1998:213).

4.3 Piaget och Vygotskij

Under rubrik fyra nämnde jag att forskning pekar på att barnets intellektuella utveckling hänger samman med den kognitiva utvecklingen. Två framstående och välrefererade teoretiker inom detta område är Jean Piaget och Lev Vygotskij. I detta stycke kommer jag att presentera deras teorier kring barnets kognitiva och intellektuella utveckling för att ge en bakgrund till hur forskningen runt detta område har sett ut och vad dessa teoretiker har kommit fram till.

Piagets teori om barnets kognitiva utveckling går ut på att det är den egna handlingen och egen styrd problemlösning som styr denna process (Tornberg 2002:39). Detta syftar på att barnet inte kan ta andras ståndpunkt, de tolkar allt ur utifrån sin egen förståelse. Piaget hävdar att tänkandet är en förutsättning för språket (Tornberg 2002:57). Enligt hans teorier sker barnets kognitiva utveckling i olika stadier, oberoende av den vuxnes undervisning. Piaget anser att barnets utveckling sker enligt kognitiva scheman, vid varje stadium som barnet passerar finns det en dialektik mellan att assimilera erfarenheter, vilket betyder att elevernas tidigare erfarenhet omvandlas till att ha större likhet med det nya som barnet möter. Dessa stadier är utvecklade efter de regler han har tagit fram och barnet kommer att anpassa dessa regler efter de nya som uppstår i de nya erfarenheterna (Dysthe 1996:53). Detta tolkas som att barnet inte behöver någon hjälp i sin utveckling utan barnet utvecklar sig själv genom sitt eget

tänkande. I denna teori framgår att det är enbart den egna individen som kan göra inlärningsarbetet. Ingen utomstående kan överföra kunskap till någon annan.

I motsats till denna teori står Lev Vygotskij. I Vygotskijs teorier har läraren en betydligt mer central roll än vad denne har i Piagets teorier. Vygotskij menar att ett socialt samspel är viktigt för lärandet (Dysthe 1996:54). Han betonar språkets utveckling för den intellektuella utvecklingen, vilket inte är framträdande i Piagets teorier. Vygotskij ser språket och sociala aktiviteter som centralt för tänkandets utveckling (Folkesson 1998:39). Han anser att barnets monologer är sociala och kommunikativa. Barn talar speciellt mycket när de stöter på problem och genom denna kommunikation får de hjälp att strukturera sina mentala processer.

Enligt Vygotskijs teori samverkar talet med tänkandet, han ser språket som ett verktyg för tänkandet. Som ett exempel på detta talar Vygotskij om det *egocentriska talet*, vilket syftar till det tal barnet använder när det pratar med sig själv samtidigt som det leker. Vygotskij upptäckte att detta tal ofta dök upp när barnet skulle lösa ett problem (Tornberg 2002:57). Detta tal följer med oss genom hela livet, men tendensen att ”tänka högt” avtar med åldern och övergår då till inre tänkande eller ett inre tal (Tornberg 2002:59). Detta inre tal är, enligt Dysthe, det närmaste vi kommer själva tankeprocessen (Dysthe 1995:90). Det inre talet är ett övergångsstadium mellan tänkande och socialiserat tal. Tankarna existerar i en verbal form, enligt Vygotskij, men för att tankarna ska bli medvetna och strukturerade krävs det att de måste verbaliseras. Verbaliseras inte dessa blir de flyktiga och tankarna försvinner då lätt ifrån oss (Dysthe 1995:90–91). En relevant faktor är att socialt samspel anses vara viktigt för tänkandet, detta kan då tolkas som att det skulle vara viktigare att tala än att skriva för att utveckla tänkandet. Något som måste tas i beaktning för denna teori är att varje enskild människa är en individ och varje individ fungerar olika. Därför stämmer inte alltid antagandet att talet skulle vara det mest effektiva för att utveckla tänkandet, för vissa fungerar skrivandet bättre (Dysthe 1995:90). Detta är något som alla lärare bör ta i beaktande när de ser till elevers förmåga att sätta ord på sina tankar. Det är inte alltid talet som har den största fördelen, även om det kan tänkas att talet är en språkform som innebär att man inte kan suddas och ändra tanken, tanken kommer fram på ett mer spontant sätt i talet än vad den kan göra på ett papper där man kan justera sina ord i efterhand. Ser man till Piagets teorier är det tydligt att det är barnets eget tankesätt som är i fokus för att det ska utveckla en god talförmåga. Detta står i kontrast mot Vygotskijs teorier där det är omgivningen som spelar en central roll. Piaget hävdar därmed att läraren i skolan inte kan påverka och hjälpa eleverna att utvecklas till goda talare. I Vygotskijs teori däremot har läraren en mycket viktig roll eftersom denne forskare hävdar att det är omgivningen som hjälper till att utveckla eleverna till säkra talare

4.4 Arbetssätt

Som dessa två stora teoretiker har presenterat finns det olika sätt att arbeta för att utveckla eleverna till goda talare. Jag kommer därmed i detta avsnitt introducera vad olika forskare har kommit fram till vad gäller elevernas språkutveckling och hur man kan arbeta för att kunna ge eleverna de bästa förutsättningarna.

Bengt Bratt (1985:31) framhåller att viktigt för att språkträningen ska ge bästa resultat är att framhålla någorlunda enhetliga arbetsrutiner för ämnesgränserna. Bratt menar att det bör finnas ett samarbete mellan samtliga lärare på skolan, inte enbart mellan språklärarna. Lärarna bör arbeta med liknande rutiner för att eleverna skall få de bästa förutsättningarna för att utveckla deras språkförmåga. Hans förslag för att detta ska fungera över ämnes- och stadiegränserna är att de olika lärarkategorierna bör mötas i en diskussion om hur man kan utveckla dessa gemensamma arbetsrutiner (Bratt 1985:31). Bratt lyfter även fram att all undervisning är kommunikation. Han anser att man bör se till att de kommunikativa

arbetsrutinerna ger färdighetsträning (Bratt 1985:31). För att kommunikationen ska fungera bra är det viktigt att elevernas elementära kommunikationsfärdigheter fungerar bra. Finns det stora brister i exempelvis handskrivning eller läsning störs kommunikationen och med det också inläringen (Bratt 1985:31).

Bratt (1985:37) anser att språket har tre viktiga funktioner som bör inkluderas i undervisningen för att elevernas språkutveckling ska få så goda förutsättningar som möjligt. Man bör se språket som ett *socialt redskap*, vilket betyder att språket används när människor talar med varandra. Vidare bör man se språket som ett *livsinstrument*, här talar Bratt om när man använder språket för att ge uttryck för känslor och behov etc. Dessutom är det viktigt att man ser att språket är en *bärare av kunskap och kultur*, vilket innebär att språket används för att överföra information mellan människor (Bratt 1985:37).

Enligt Prage och Svedner finns det två olika aspekter på talande, dessa är *tala i grupp* och *tala till en grupp*. Författarna har presenterat en modell som visar på de psykologiska och de tekniska aspekterna för dessa situationer (Prage och Svedner 2008:39). Figuren ser ut enligt följande:

Tablå 1: Aspekter på talandet

	<i>Psykologiska aspekter</i>	<i>Tekniska aspekter</i>
<i>Tala i grupp</i>	Att vilja och våga tala i ett icke vardagligt sammanhang.	Att kunna tala högt, tydligt, avspänt och med ögonkontakt.
<i>Tala till en grupp</i>	Att vilja och våga framträda inför en helt eller delvis okänd grupp.	Att kunna använda manus och AV-hjälpmedel, att hålla kontakt med åhörarna.

I dessa aspekter finns det tre nyckelord, ”vilja, våga och kunna”. Dessa ord är viktiga för man måste vilja och våga, men man måste även kunna för att lyckas med sitt framförande (Prage och Svedner 2008:40). Dessa faktorer samspelar och vet man att man har dessa har man en god grund att bygga sin självförlit på, och därmed också utvecklas till en god talare.

Prage och Svedner har sammanfattat talträningens mål i dessa ord: ”Den skall ge eleverna självförlit och en grundläggande teknik så att de klarar grundläggande utbildnings-, samhälls- och yrkeskrav” (Prage och Svedner 2008:40).

Pedagogen bör även se att språket och kommunikationen är en del av skapandet av kunskap i skolan. Skolans förmåga att skapa kommunikation är en förutsättning för att skapa demokrati. När man kommunicerar med sin omgivning innebär det att man får en vidgad och förändrad erfarenhet (Dewey 1999:39).

Författarna Zackari och Modigh har även de betonat att samtalet i skolan är det viktigaste redskapet för dess demokrati (2000:27). De skriver ”Värdegrunden tar form, utmanas och förändras genom samspelet mellan människor, i relationerna mellan barn och mellan barn och vuxna. Det är i konfrontationen med andra och andras värderingar som etiska värden och normer utvecklas” (Zackari och Modigh 2000:28).

4.4.1 Lärarens roll och arbetsrutiner

I detta avsnitt avser jag att presentera en del arbetsrutiner som forskarna anser vara goda och viktiga för att eleverna ska utveckla sin förmåga att tala inför andra människor.

Innan pedagogen kan påbörja sin undervisning, inte bara i muntlig framställning utan i all undervisning, är det viktigt att *relationen* mellan pedagogen och eleven är god (Jenner 2004:23). Pedagogen måste vara införstådd i att denne har ett uppdrag samt att relationen till

eleven inte är jämställd. Pedagogen har ett övertag och det är pedagogen som har det huvudsakliga ansvaret, det är dennes ansvar att försöka förstå eleven på bästa sätt. Jenner betonar att det är viktigt att se eleven som en person, inte som en sak eller ett problem som skall åtgärdas (Jenner 2004:23). För att nå denna relation är det viktigt att yrkesutövaren har tillägnat sig ett förhållningssätt som Jenner beskriver som *perspektivseende* (Jenner 2004:23). Med detta menar författaren att man går utanför sitt eget perspektiv och ser omvärlden ur sin elevs synvinkel (Jenner 2004:25).

När pedagogen har fått en god relation till sin elev ges det bättre förutsättningar för att eleven ska få de bästa förutsättningarna som möjligt i sin undervisning. När undervisningen sedan skall påbörjas är det viktigt att *motivera* eleven. Motivationen byggs upp av olika faktorer, de inre drivkrafterna måste byggas ihop med målen som finns. Detta sker i en växelverkan hos eleven där personens inre drivkraft och målen går samman. För denna motivationsprocess har Jenner presenterat ett schema för hur det ser ut i dess slutfas (2004:43). Schemat ser ut enligt följande:

Tablå 2: Exemplifiering av motivationsprocessens slutfas.

	Målet uppnås	Målet uppnås ej
Modifiering	Målet är att tillgodose de fysiologiska behoven. När målet är uppnått riktas intresset mot något annat.	Målet att lyckas med en svår uppgift. För en person med lågt självförtroende leder misslyckandet till att ambitionsnivån sänks.
Förstärkning	Målet är att lyckas med en svår uppgift. Framgången sporrar till att ge sig i kast med än svårare uppgifter.	Målet är att lyckas med en svår uppgift. För en person med starkt självförtroende leder misslyckandet till nya tag och en starkare satsning.

Det finns tre faktorer som präglar denna motivationsprocess som författaren har presenterat (Jenner 2004:43-44), nämligen:

- Målet; om detta ligger innanför synranden och eleven ser det som möjligt att uppnå.
- Uppnåendets värde; är målet eftersträvansvärt (Varför ska jag lära mig detta om jag ändå aldrig kommer att ha nytta av det?)
- Misslyckandets sannolikhet; med detta menas individens bedömning av sina chanser att lyckas.

När man talar om motivation handlar det om att se vad som får människor att vilja lära, utvecklas och att vilja förändras.

Något som påverkar elevens motivation är lärarens förväntningar och dess betydelse. Studier har gjorts i detta och jag kommer kortfattat att presentera en av dem, vilken benämns som *Pygmalioneffekten*.

Denna studie är genomförd av Robert Rosenthal och Lenore Jacobson. Studien väckte enorm uppmärksamhet och presenterades i en rad tidskrifter och på TV. Man tyckte att den gav svar på frågan om varför vissa elever klarar skolan så bra och andra inte. Anledningen till detta anser dessa forskare vara lärarens förväntningar (Jenner 2004:65). Resultatet av deras studie visar på att lärarens positiva förväntningar kan förbättra elevernas prestationer och även deras intelligenskvot. För en mer utförlig beskrivning av denna studie, se Jenner sidan 65-86.

Ovan nämnda studie visar att läraren har en avgörande roll för hur eleverna utvecklas. Dysthe betonar att läraren måste visa eleverna att deras muntliga interaktion har betydelse för

hur pedagogen bedriver sin undervisning och att denna inte enbart är utfyllnad, begreppsutvecklingen är beroende av elevens kommunikationsutveckling (Bratt 1986:39).

För den muntliga framställningen har kommunikationen i klassrummet en avgörande del. Bratt menar att samtal och den muntliga meddelelsen är klassrummets vanligaste medium. Författaren har tagit fram olika punkter för hur eleven använder sig av kommunikation i klassrummet och en av de punkterna är att eleven använder sig av kommunikationen för att bygga upp sitt språk samt att lära sig nya ord och formuleringar (Jenner 2004:51). Bratt menar att läraren inte ensam kan ansvara för den kommunikation som varje elev behöver, han föreslår att man bör arbeta med *horisontella* arbetsformer. Detta syftar till att man tillämpar arbetsätt där eleverna kommunicerar med varandra (Jenner 2004:52). Han har tagit fram olika modeller för hur man kan göra detta och dessa modeller anses även rycka med de blyga, tystlåtna och ointresserade eleverna.

En av dessa modeller benämns "FU-modellen". Denna modell kan användas i skiftande sammanhang där man vill att eleverna ska tränga in i och bearbeta ett kunskapsfält samtidigt som de bearbetar ord och uttryck som hör till området (Jenner 2004:53). I denna modell får eleverna ett "fält" (F), vilket kan utgöras av exempelvis ett textavsnitt som eleverna förväntas ta del av och lära sig. Därefter får de "utsagor" (U), vilka mer eller mindre ska kunna relateras till "fältet" (Jenner 2004:52). Arbetsättet fortlöper genom att eleverna ska kunna sortera dessa "utsagor" de givna "utsagorna" till en viss bild (Jenner 2004:52).

En annan arbetsmodell som Bratt framhåller är den så kallade *Parallellgruppsmodellen*. I denna modell arbetar eleverna i grupper där eleverna får möjlighet att tala utan några särskilda krav på framförandet. Här ägnar man uppmärksamheten på innehållet och samarbetet (Jenner 2004:57). Effekterna från dessa samtal blir bland annat att eleverna lär sig att inte vara rädda för att tala trots att allt inte är färdigtänkt.

Siv Strömquist ser talträningen ur tre olika perspektiv: från dialog till monolog, från informellt till formellt samt från samtalspartner till åhörargrupp (1992:37). Strömquist framhåller att man kan låta eleverna sitta i en ring eller i en U-form och göra parvisa intervjuer, som de sedan redovisas. Hon nämner även att inlevelseövningar har goda effekter på elevernas muntliga framställning. I dessa övningar kan eleverna få låtsas vara en person på exempelvis en bild och sedan berätta om sitt liv. Innehållet i dessa övningar är lekfullt och det är oväsentligt om eleverna står och tittar i golvet eller i taket. De elever som inte talar lär sig att lyssna.

4.4.1.1 Talängslan

Trots att man som pedagog arbetar enligt återkommande med muntliga övningar och har för avsikt att stärka eleverna i deras framträdanden kommer man alltid att stöta på elever som av olika anledningar inte känner sig trygga i sina muntliga framställningar. Med anledning av detta anser jag det som väsentligt att även gå in på detta problem i min forskningsbakgrund. Jag kommer därför i detta avsnitt att diskutera vad talängslan är och vad tidigare forskning har kommit fram till inom detta område.

Britt Backlund har skrivit en del om detta problem och hon anser att det är viktigt att ta rädslan "under luppen" som hon uttrycker det. Hon skriver att det är viktigt att sätta sig ner med eleven och tala med denne, att ställa frågorna *vad* det är som har hänt som gör denna situation så skrämmande. *Hur* det känns när rädslan kommer krypande, *när* är rädslan som störst, *vilka* som skrämmer mest och i *vilken* situation (2000:16). För pedagogen gäller det då att vara en god lyssnare och uppmuntra eleven till att berätta mera. Orsaker som kan ligga bakom detta kan vara bristande tilltro på sig själv och vad man har att säga, blyghet, tidigare avskräckande upplevelser, konststillhörighet (här är det framförallt flickorna som är extra

utsatta) (Prage och Svedner 2008:40). Dessa författare anser att detta endast kan övervinnas genom särskilda kurser som är speciellt inriktat på detta problem. Är det däremot en mer normal talängslan kan denna övervinnas i klassrummet om talklimatet är fritt och positivt. Läraren bör då kräva vissa prestationer av elev men samtidigt bör läraren hjälpa och stödja eleven som talar samt att klasskamraterna är lojala och goda lyssnare, vilket betyder att eleverna inte avbryter eller på andra sätt stör den som talar (Prage och Svedner 2008:40). Prage och Svedner betonar att det är viktigt att komma ihåg att lärarens ansvar inte endast är att språkträna eleverna, utan det är lika viktigt att använda talet i kunskapsfördjupningen, vilket bäst sker i samtalet (Prage och Svedner 2008:41).

5. Metod

Den litteratur jag har använt mig av i bakgrund- och metodkapitlet har jag främst funnit i tidigare examensarbeten. Dessa examensarbeten har jag funnit på internetsidan "Uppsatser.se". Jag har även tagit del av resultaten från dessa examensarbeten.

I min undersökning har jag använt mig av intervjuer med fyra lärare som alla undervisar i språk. Jag har använt mig av en kvalitativ metod för dessa intervjuer då jag anser att det var den bästa metoden för mitt syfte med undersökningen. Jag efterfrågar inte någon mängd utan vill ha specifika svar för hur man arbetar i skolan med det ämnesområde jag har valt för denna uppsats.

Jag kommer i resultatdelen att redovisa intervjufrågorna separat trots att en del av dem går samman med varandra. Detta gör jag för att resultaten skall bli tydligare samt att jag får gå djupare i min analys av svaren.

5.1 Metodval

Jag har ända sedan jag bestämde mig för ämnet till min uppsats varit rätt säker på min metod för att genomföra denna studie. Jag visste att det inte var en kvantitativ undersökning jag var ute efter, jag ville göra en kvalitativ undersökning då jag anser att denna metod var bäst lämpad för att komma fram till de, enligt mig, mest relevanta resultaten. Det var även därför jag valde att genomföra intervjuer med fyra lärare istället för att skicka enkäter som de skulle svara skriftligt på. Jag ville ha en diskussion med lärarna och få höra deras resonemang kring detta område. Visserligen finns den negativa så kallade "intervjuareffekten" där den intervjuade svarar på så sätt som den tror att intervjuaren vill att denne ska svara (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud, 2004 s. 261-262). Trots detta ansåg jag att, då jag är bekant med alla dessa lärare och vet att de var och en har tydliga åsikter som de inte är rädda att framföra, betraktade jag att metoden som den bäst lämpade för mitt ändamål. Det faktum att jag är bekant med dessa lärare sedan tidigare ser jag också som en fördel då vi har fört många diskussioner om hur man arbetar med olika elever för att nå olika resultat. Detta, anser jag, gör att de har lättare för att uttrycka sig tillsammans med mig och de känner sig avslappnade i situationen, vilket de också gjorde.

När jag gjorde mitt urval av lärare tog jag hänsyn till vilka ämnen de arbetar med, vilka elever de arbetar med samt att jag ville ha en spridning av hur länge de har arbetat som lärare. Syftet med det är att jag vill se om det finns någon skillnad i hur de arbetar och tänker kring detta beroende på hur länge de har arbetat som lärare. Jag var intresserad av att se om läraren som är relativt utexaminerad har andra åsikter och tankar kring hur pass säkra eleverna är att tala samt hur man på bästa sätt kan arbeta med dessa, till motsats mot hur den läraren som har arbetat under en längre tid som lärare tänker och arbetar.

Jag har även valt att få en viss spridning av vilken ålder på eleverna som lärarna arbetar med. Detta gjorde jag med anledning av att se om det finns någon skillnad i hur man arbetar med elevernas muntliga framställning samt att jag vill se om det finns någon tanke från lärarna angående hur eleverna ska fortsätta att utvecklas och hur de lägger upp sin undervisning med hänsyn till vilken ålder de arbetar med.

5.2 Urval

Innan jag bestämde mig för vilka lärare jag skulle intervjua koncentrerade jag mig på vad jag ville ha för bredd på svaren. Jag kom då fram till att jag ville ha lärare som arbetar med olika åldrar samt att jag ville ha lärare som har arbetat olika länge inom sitt yrke för att se om det finns någon skillnad i deras uppfattningar om eleverna och deras förmåga att tala inför andra människor.

För att ge en bättre förståelse för de intervjuade lärarna kommer jag nedan att presentera dem kort. Alla lärarna är kvinnor och de är samtliga behöriga lärare. Anledningen till att jag enbart har valt kvinnliga lärare är mer av en slump, då de dels var de lärare som bäst uppfyllde mina krav och dessa lärare var alla bekanta till mig och jag visste att samtliga av dem har många åsikter kring detta ämne då vi tidigare har diskuterat detta ämne flitigt.

Alpha har arbetat en kortare tid inom skolan. Hon arbetar med de yngre eleverna, upp till årskurs tre.

Beta är den lärare som har arbetat längst som lärare av de utvalda lärarna. Hon arbetar med elever på högstadiet, med elever från årskurs sex till och med nio.

Delta har arbetat näst längst som lärare, hon har arbetat ett flertal år som lärare men inte lika länge som Beta.

Epsilon är den som har arbetat kortast som lärare av dessa. Även Epsilon arbetar på högstadiet och hon arbetar på samma skola som Beta och därmed också med samma åldrar på eleverna.

5.3 Genomförande

Jag genomförde min studie genom intervjuer, dessa intervjuer förberedde jag genom att jag själv utformade frågor som jag personligen ansåg vara relevanta. Lärarna fick inte tillgång till mina frågor i förhand, däremot presenterade jag mitt ämne tydligt för dem. Anledningen till detta var att jag inte ville att lärarna skulle planera sina svar, jag ville få fram en spontan och personlig reflektion.

Under intervjuerna antecknade jag svaren själv, detta med anledning till att jag anser att jag själv har ett bra minne och jag antecknar snabbt. Jag ville inte ha med en bandspelare med tanke på att denna kan göra lärarna spända och risken för att de inte svarar det de vill är större än när jag antecknar. Jag efterfrågade en djupare och mer avslappnad diskussion med lärarna.

Efter intervjuerna sammanställde jag svaren och gjorde kopplingar mellan lärarna och mellan den litteratur som jag har använt mig av i min forskningsbakgrund.

5.4 Validitet och relevans

Begreppet validitet är en bedömning om en undersöknings slutsatser hänger samman eller inte (Bryman 2002:43). Detta menar alltså om man mäter det man verkligen vill mäta. När det gäller att säkerställa min uppsats validitet arbetade jag mycket med utformningen av mina

frågor. Jag utgick till stor del av kursplanen och de mål som finns beskrivna angående min inriktning. Jag var noga med mitt urval av frågor och ville ha ett klart syfte med dem.

I en kvalitativ undersökning är relevans av stor betydelse, detta för att bedöma ”hur pass viktigt ett tema är inom sitt område och vilka bidrag det kan lämna till området” (Bryman 2002:262). Jag anser att min undersökning är relevant, framförallt upplever jag det som att de lärare jag har talat med har börjat fundera kring detta utbildningsområde på ett mer medvetet sätt, vilket också kan peka på att min undersökning tillför något till den redan befintliga forskningen. Jag anser att jag även har benat ut och belyst olika punkter kring detta, jag har pekat på hur verkligheten ser ut idag och hur lärarna upplever denna.

Reliabilitet beskriver hur tillförlitlig en undersökning är och om resultatet skulle bli detsamma om undersökningen gjordes om. Detta begrepp är relativt svårt att tillämpa på min undersökning då det är en kvalitativ sådan, jag har därför riktat in mig på validitet och relevans så som Hammersley för fram i Bryman (2002:262).

6. Resultat och analys

Jag kommer under detta kapitel att presentera svaren från intervjuerna, jag presenterar dem separat, anledningen till detta framgår under min presentation av metoden. Frågorna som jag har ställt till lärarna kan ses i Bilaga 1.

Jag har, som redan nämnts, valt att benämna lärarna med andra namn: Alpha, Beta, Delta och Epsilon. Lärarna arbetar på olika skolor, förutom lärarna Beta och Epsilon som arbetar på samma skola, nämligen en högstadieskola med elever från årskurs sex till nio. Läraren Alpha arbetar i en lågstadieskola och denne arbetar med de tidigare åren, med årskurs ett till och med tre. Delta arbetar även denna på en låg- och mellanstadieskola men har elever från årskurs fyra till och med sex.

6.1 Resultat

Jag kommer att börja med att presentera resultatet av mina intervjuer och i slutet av vardera avsnitt kommer jag att sammanfatta vad lärarna har svarat. Detta för att göra det enklare att få en överblick över vad de har för åsikter och svar på mina frågor.

6.1.1 Den personliga åsikten

Denna fråga tar upp lärarens personliga och generella åsikt, frågan lyder: ”Vilken är din personliga och generella åsikt om elevers förmåga att tala inför en grupp?” (Se Bilaga 1).

Svaren till denna fråga skiljer sig en aning åt i de olika svaren. Intressant är att de lärare som har arbetat en längre tid anser att eleverna känner sig rädda inför sitt framträdande. De ser också att eleverna ser nackdelar med detta samt att de, som Beta uttryckte det ”eleverna vill inte vara duktiga”. Diskussionen som följde denna kommentar, handlade om att nu för tiden vill eleverna inte visa varandra att de är duktiga. De ser det som något negativt att vara ambitiös och framgångsrik i sin skolgång och i sina resultat. Beta upplevde ofta att de i sina muntliga framställningar ofta fnissar och skämtar. Det är ofta dessa elever flackar med blicken och ”tramsar” i presentationen. Alpha, som har arbetat en längre tid som lärare, ser även att eleverna ser många nackdelar med att tala inför en grupp. Epsilon, som är en av de lärare som har arbetat en kortare tid som lärare, kan se vissa tendenser till att eleverna är

rädda att vara duktiga i sina muntliga framställningar. Dock ser Epsilon att många elever upplever det som positivt att göra muntliga redovisningar.

Detta är något som även Delta nämner. Delta betonar att det märks särskilt tydligt i en klass där eleverna känner sig trygga och betonar vikten av att arbeta med samtal på olika sätt, exempelvis när eleverna får sitta i ringar eller olika trygghetsövningar. Läraren Epsilon anser att det till stor del upplevs som att eleverna uppskattar detta arbete. Epsilon nämner under intervjun att eleverna kan upplevas osäkra, men att det märks att eleverna blir stolta när de har genomfört sin presentation. Något som Epsilon betonar är att vissa elever får en negativ upplevelse av detta om exempelvis dennes klasskamrater inte är goda lyssnare och kommer då in på att det är minst lika viktigt att eleverna tränas i att vara goda lyssnare som att de tränas i att vara goda talare. De elever som lyssnar kan antingen hjälpa eller stjälpa den som talar. Även i denna intervju betonas vikten av att eleven måste känna sig trygg med sin klass för att denne ska komma framåt med sin självkänsla. Också Alpha nämner att vissa elever ser det som en positiv upplevelse. Denne lärare säger att en del elever ser det som roligt och utmanande att tala inför en grupp.

Sammanfattningsvis kan då sägas att lärarna är en aning delad i deras uppfattning om elevernas förmåga att tala inför grupp. Tre av lärarna nämner att de anser att eleverna ser det som något negativt och att de tänker mycket på vad deras klasskamrater anser om deras framförande. En av lärarna ser att eleverna till stor del ser det som en positiv upplevelse och dessa lärare nämner också vikten av att eleverna måste känna sig trygga i sin klass eller i den grupp de talar inför. Epsilon nämner även att denne upplever att eleverna känner en stolthet när de har genomfört sin muntliga presentation och ser att detta stärker deras självkänsla. Samtidigt som de kan bli mer osäkra om lyssnarna inte respekterar den elev som talar.

6.1.2 Utveckling

Den andra frågan som lärarna fick svara på löd: ”Hur tycker du att utvecklingen har sett ut? Är eleverna idag säkrare eller mer osäkra talare än för några år sedan?”. I denna fråga syns också en viss tendens till skillnad vad gäller antalet år som lärarna har arbetat. Den lärare som har arbetat längst, Beta, har en mycket klar och tydlig åsikt om detta. Beta säger på en gång, utan att tveka, att eleverna har blivit sämre på att tala, mycket sämre. Under diskussionen kring detta nämner denna att det naturligtvis finns vissa undantag, men generellt sett har de blivit sämre.

Alpha, som även denne har arbetat en längre tid, tror att eleverna idag har lättare att stå inför en grupp och tala. Denna lärare tror att eleverna idag känner sig mer säkra inför uppgiften och väver in sambandet med hur attityderna i skolan har förändrats genom åren. Alpha anser att dagens ungdomar har bättre självförtroende och trots att det kan vara så att vissa elever egentligen har dåligt självförtroende och dålig självkänsla ger de sken av att vara säkra på sig själv. Detta resulterar i att de även i sina muntliga framställningar ger sken av att vara säkra på sig själv och gör då en bättre presentation.

Läraren Delta är, liksom Beta, säker på sin åsikt, men den går i motsats till Betas svar. Delta anser att eleverna idag är säkrare att redovisa i grupp än för några år sedan. Denna diskussion påminner en aning om de argument som Alpha använde sig av. Delta diskuterar om hur elevernas ”tuffa” attityd speglar deras presentationer. Denna lärare anser dessutom att eleverna känner sig nöjda om de får visa sina klasskamrater vad de har åstadkommit och vad de kan. Liksom under föregående fråga, kommer här diskussionen upp om vikten av att den lyssnande gruppen respekterar talaren.

Epsilons svar är något delad. Hon tror att det till stor del handlar om hur den övriga gruppen agerar under framförandet, även här kommer alltså samtalet in på vad den lyssnande gruppen kan ge för konsekvenser för talaren. Diskussionen med denna lärare går fram och

tillbaka. Av Epsilons svar går att utläsa att denne egentligen anser att svaret på frågan ligger hos varje enskild grupp som får lyssna till en talare. Å ena sidan anser läraren att eleverna idag har blivit säkrare talare, samtidigt så har även eleverna har blivit sämre lyssnare. I intervjun nämner läraren att som följd av att eleverna har blivit sämre lyssnare har de blivit säkrare talare. Detta på grund av att eleverna får tampas med att tala inför elever som stör, är okoncentrerade eller på andra sätt påverkar den talande eleven negativt. I och med att talaren kämpar mot detta framarbetar de samtidigt olika tekniker för att övervinna sin rädsla för dessa lyssnare och de blir då bättre och säkrare. När de lyckas med sitt framträdande återkommer Epsilon till att denne ser en stolthet hos eleven som talat, de har vunnit över de lyssnare som en gång upplevdes som störande.

Av dessa svar anser en majoritet av de tillfrågade lärarna att eleverna har blivit säkrare i att tala inför en grupp. Endast en av lärarna anser att de har blivit sämre, å andra sidan är det den läraren som har längst erfarenhet av sitt yrke och denne har förmodligen själv sett och varit delaktig i utvecklingen som har skett i skolan.

Något som är värt att uppmärksamma är att lärarna återkommande tar upp vikten av att eleverna blir goda lyssnare när de diskuterar och bedömer elevernas utveckling av muntliga framställningar. Särskilt Epsilon nämnde något intressant när denna poängterade att eleverna hade blivit sämre lyssnare men säkrare talare. Denna lärare kan även se ett samband i detta, vilket var att de lyssnare som stör samtidigt kan stärka eleven som talar och denne utvecklas då i sitt självförtroende.

6.1.3 Kursplan

I denna fråga var jag intresserad av att veta om deras skola har någon policy eller någon lokalkursplan som behandlar detta område. Här skiljde sig svaren åt en aning. Två av lärarna, Beta och Epsilon, arbetar på samma skola och lämnade liknande svar. De svarade båda att det finns en viss strävan mot samma mål mellan lärarna, och då särskilt svensklärarna, om hur de vill arbeta för att utveckla eleverna. Särskilt Epsilon påpekar att det är viktigt att svensklärarna arbetar på liknande sätt för att nå den bästa utvecklingen. Anledningen till detta tycks vara att eleverna möter många olika lärare och skiljer sig metoderna åt alltför mycket anser denna att det kan stjälpas eleverna istället för att hjälpa dem. Epsilon nämner dock att det så klart även kan finnas stora fördelar med att eleverna får arbeta med olika metoder för att utvecklas, men skiljer sig metoderna åt alltför mycket kan kontentan istället bli att de blir osäkra på hur långt de egentligen har kommit med sin utveckling. Som exempel nämner Epsilon att om en lärare arbetar med att eleverna alltid får göra sina presentationer i mindre grupper och efter hand utöka grupperna till något större och en annan lärare arbetar med att enbart låta eleverna göra sina presentationer ensam inför helklass kan eleven känna en stor osäkerhet när denne ensam får möta alla sina klasskamrater när eleven i vanliga fall får möta endast ett fåtal ansikten. Läraren nämner även att det är viktigt att man tar upp hur man i språkämnena arbetar med muntliga presentationer med övriga lärare för att försöka få en gemensam utgångspunkt hos lärarkåren.

Beta tar upp att man i denna skola arbetar mycket med de nationella proven som utgångspunkt. Denna lärare tar stor hänsyn till hur dessa är utformade och lägger upp sin undervisning efter vad dessa efterfrågar. Trots allt är det mycket utifrån dessa som elevernas betyg sätts.

Även på skolan där Delta arbetar för man många muntliga diskussioner ibland arbetslaget. Där diskuterar man mycket med alla lärare och man tar även upp denna diskussion med elever och deras föräldrar för att komma fram till gemensamma arbetssätt. De diskuterar mycket

kring läroplanens mål i varje ämne och där frågar man eleverna och deras föräldrar hur de vill arbeta för att utvecklas.

Läraren Alpha svarar klart nej på frågan. Denna lärare betonar att det är deras förhållningssätt mot eleverna som är det viktiga. Dessa förhållningssätt är att de alltid uppmanar eleverna att tala om sina känslor och att de ska berätta vad de tycker. På denna skola tror man att det stärker elevernas självkänsla och förmåga att uttrycka sig även om de inte alltid kopplar det till ett framförande inför grupp.

Arbetsätten skiljer sig alltså åt från skola till skola men genomgående syns det att man muntligt diskuterar med de andra i lärarkåren för att på olika vis kunna ge eleverna den bästa undervisningen. Framförallt är det läraren Alpha som betonar att det är viktigt att uppmuntra eleverna till att alltid framföra sina tankar och känslor. Hon betonar också att det är viktigt att alltid lyssna på eleverna och att eleverna ska känna att det alltid är någon som lyssnar på dem. Här nämns också att det inte alltid behöver handla om en muntlig presentation, utan det kan vara ett samtal mellan två personer som är minst lika viktigt. Detta kan ha att göra med att denna lärare arbetar med yngre elever och betoningen ligger då mer på att låta eleverna tala, i alla situationer.

De andra lärarna i mina intervjuer arbetar på liknande sätt. Det finns inga skrivna lokala kursplaner eller andra policyer, men de har muntliga mål tillsammans med den övriga lärarkåren. Delta nämner att de arbetar tillsammans med elever och deras föräldrar för att utveckla olika arbetsmetoder som ska passa den enskilda eleven. Intressant är också att de diskuterar tillsammans med föräldrarna för att höra deras åsikter om metoder och om de har några andra förslag till arbetsförhållanden som kan utveckla eleven.

6.1.4 Svensklärarna och den övriga lärarkåren

Denna fråga var: ”Diskuteras detta aktivt bland lärarkåren? Även bland de lärare som inte har några direkta språkämnen?”. De intervjuade lärarna hade liknande svar på denna fråga, även om utgången av diskussionerna blev något olika. Gemensamt för svaren är att alla lärare anser att detta diskuteras flitigt bland alla lärare på skolan. Det som skiljer svaren åt är vad som diskuteras bland lärarna. På skolan där Alpha arbetar diskuteras man regelbundet om vikten av att barnen vågar tala om vad de tycker inför sina kompisar och hur man därifrån ska arbeta för att eleverna ska komma vidare med att våga tala inför sina kamrater.

På skolan där Beta och Epsilon arbetar diskuteras det flitigt bland arbetskamrater, dock främst bland språklärarna. Bland annat tar Beta upp att alla elever ska ha rätt till muntliga redovisningar, och då är det inte enbart inför hela klassen utan det kan även vara ett prov som eleven vill göra muntligt istället för skriftligt. Beta talar mycket och länge om vikten av att eleverna ska känna en säkerhet i att veta att de alltid får möjlighet att göra sina prov muntligt istället för skriftligt. I detta nämner läraren att i ämnet matematik kan detta vara svårt att genomföra, men i övriga ämnen ges eleverna den möjligheten och detta diskuteras ofta bland kollegorna. Beta ser detta som något väldigt positivt för eleverna. Läraren nämner att det är vanligt att eleven ofta har kunskapen för att svara på en fråga, men denna elev kan ha väldigt svårt att formulera sig med skrivna ord och resultatet blir då att eleven blir frustrerad och lämnar då inget svar på frågan. För denna elev istället göra provet muntligt kan eleven diskutera sina tankar högt inför läraren och läraren får då bekräftat att eleven har kunskapen om ämnet och klarar därmed provet. Samtidigt får eleven träning i att uttrycka sig i tal inför en annan människa. Beta betonar dock att man inte får göra detta till en vana för eleven och att man då måste börja arbeta med elevens skriftspråk.

Även Epsilon nämner detta med muntliga redovisningar men går dessutom in på hur man i lärarkåren tänker i team för att utveckla eleverna. Epsilon tar bland annat upp att man på

denna skola har ett återkommande teaterspel, vilket sätts upp vartannat år, där årskurs åtta och nio medverkar. Detta är ett teaterspel där man inkluderar majoriteten av ämnena på skolan och där elevernas muntliga framträdanden sätts på prov.

Diskussionen med Delta påminner om svaren som denne gav på frågan ovan. På denna skola diskuterar man ofta bland lärarna om hur de gemensamt kan arbeta för att komma så långt som möjligt med eleverna. De anser att det är viktigt att de i så stor utsträckning som möjligt ser till den individuella elevens behov och försöker utforma sin undervisning för att ge varje enskild elev den undervisning som man vet att denna behöver.

Sammanfattningsvis kan man då konstatera att samtliga lärare upplever att detta diskuteras aktivt bland lärarna på respektive skola. De anser alla att det finns en dialog om ämnet. Beta och Epsilon tog även upp de olika muntliga möjligheterna man arbetar med på deras skola, vilket bland annat var de muntliga redovisningarna samt den återkommande teaterföreställningen som man arbetar gemensamt med. Alpha betonade vikten av att alla lärare lyssnar till eleverna och får dem att känna sig uppskattade när de talar, inte minst bland sina klasskamrater. I denna diskussion framgår det att man diskuterar kring hur lärarna ska arbeta med eleverna för att de ska bli goda lyssnare samt att de alltid ska lyssna till vad deras kamrater har att säga.

6.1.5 Arbetet med eleverna

Denna fråga riktade in sig på hur de intervjuade lärarna arbetar med sina elever för att utveckla deras förmåga att tala inför grupp. Frågan var: ”Hur arbetar du med dina elever för att utveckla dem inom detta område?”. Viktigt att ta hänsyn till i denna fråga är att lärarna arbetar med olika stadium, vilket kan påverka deras arbetssätt.

Svaren som lärarna gav visar att man arbetar lite olika för att nå framåt. Läraren Alpha, som arbetar med yngre elever, berättar att det förs en ständig dialog med eleverna. Detta anser Alpha stärka deras förmåga att uttrycka sig, att de kan sätta ord på sina känslor samt att de kan formulera sina önsknings. Alpha nämner även att det viktiga när man arbetar med yngre elever är att eleverna inte ska behöva känna något tvång eller att det finns vissa mallar de ska hålla sig till när de talar. Det handlar om att de får tala ”otvingat”, det är inte *hur* de talar som är det viktiga. Det viktiga är *att* de talar.

Återigen ger lärarna Beta och Epsilon liknande svar. Detta kan vara ett resultat av att de arbetar på samma skola och genom att lärarna på denna skola har muntliga diskussioner angående hur de gemensamt kan arbeta med eleverna för att stärka dem i detta blir kontentan även att de arbetar liknande. Både dessa lärare nämner värderingsövningar som ett bra sätt att få eleverna att komma igång med deras tal inför klasskamraterna. Som exempel nämns av Epsilon att man kan ha för och emot argumentationer. Eleverna får då ett givet ämne och ämnet bör vara av sådan karaktär att de flesta har någon åsikt om detta, exempelvis abort eller dödsstraff. Klassen delas sedan in i två grupper, en för och en emot. Grupperna får en stund på sig att diskutera ihop sig och sedan ställs grupperna mot varandra och de får lägga fram sina argument och försvara dessa. Epsilon anser att denna arbetsmetod är mycket effektiv. För det första glömmer eleverna bort att de inte riktigt tycker om att tala inför andra människor. För det andra för att de inte står ensam, de har hela sin grupp som stöd och dels för att eleverna många gånger går in i en roll och vill till hundra procent försvara sina argument.

Andra övningar som Beta tar fram är ”lära känna”- övningar, att eleverna får sitta i en ring och diskutera ett ämne. Eleverna kan även bli indelade i grupper med en ordförande och de ska diskutera fram ett beslut om ett angivet ämne, exempelvis tipsar Beta om att man kan ta tillfällen som när det är dags att bestämma aktiviteter inför en friluftsdag och låta eleverna ha

ett möte om detta. Beta växlar detta med att eleverna får göra muntliga redovisningar när de sitter i sin bänk och varvar detta med att de även får stå framför sin klass när de redovisar.

Både Beta och Epsilon nämner även att deras teaterframställning är av oerhörd vikt när det gäller att arbeta muntligt med eleverna. Det ställs stora krav på att eleverna har blivit goda talare. De ser det även som att eleverna upplever detta som mycket positivt och att det är sällan eleverna har problem med deras framförande. En anledning till detta tycks de finna i att eleverna får gå in i en annan roll. Det är inte deras eget arbete som ska framföras, de är någon annan person. Båda dessa lärare berömmar detta arbete och ser att det har en enormt positiv inverkan på eleverna. Eleverna ser det inte som något de måste göra, de ser det som något roligt och då har nervositeten för att misslyckas försvunnit till stor del.

Läraren Delta påpekar att dennes elever redovisar ofta och gärna muntligt. Exempel på när denne tillämpar denna redovisningsform är när de har genomfört ett forskningsarbete, men även när de ska redovisa recensioner samt egna skrivna berättelser.

Som resultatet ovan visar arbetar samtliga av dessa lärare i stor utsträckning med muntliga redovisningar och andra muntliga övningar för att eleverna ska utvecklas. Samtliga lärare anser att det är av stor vikt att man arbetar muntligt med eleverna och bland annat Beta nämner i intervjun att eleverna på så sätt får större chans att påverka sin egen undervisning och de aktiviteter som är på gång i skolan, i synnerhet då Beta som tar dessa tillfällen i akt för att eleverna ska få så många chanser som möjligt att arbeta muntligt. Förklaringen ligger i att när eleverna tränat sitt muntliga framträdande har de lättare för att tala om sina åsikter och förslag.

Det syns viss skillnad i hur man arbetar olika beroende på vilken ålder lärarna arbetar med. Den lärare som arbetar med de yngsta eleverna, Alpha, går in på att eleverna ska få alla tillfällen som finns till att tala. Där går arbetet mot att eleverna alltid ska känna sig säkra i att uttrycka sig, det finns inte så många regler över hur deras muntliga framställning ska se ut. Övriga lärare arbetar enligt ordnade former för att utveckla eleverna. Vilket troligen är ett resultat av att eleverna redan har nått viss utveckling inom detta område. Bland dessa elever arbetar man främst med att få eleverna att känna sig trygga och säkra i sig själv när de ska presentera något som redan är bestämt, eller när de måste hålla sig inom givna ramar eller ämnen. Där eftersträvar man även att eleverna ska ha en förmåga ensam kunna stå inför sin klass och genomföra sin presentation med koncentration.

Arbetsättet att låta eleverna vara någon annan, att inta en annan roll, kommer även fram. Detta ses som något positivt, både från lärarna och även från eleverna. Lärarna poängterar att eleverna då inte behöver tänka på att det är deras eget personliga arbete som presenteras, de är någon helt annan person och de får en mycket positiv upplevelse från föreställningen.

6.1.6 Stärka eller försvaga eleverna

Frågan var: ”Har du några personliga åsikter om vad som kan stärka dem alternativt försvaga deras talförmåga inför andra?”. Svaren som samtliga lärare ger är tämligen lika, inte minst när de talar om vad som kan försvaga eleverna. Samtliga lärare nämner här att om eleven som talar ställs inför elever som inte är goda lyssnare kommer detta att försvaga eleverna. Även när dessa lärare talar om vad som är en dålig lyssnare är de överens. Man menar då att dessa elever inte lyssnar till den som talar. Eleverna kan sitta och samtala med varandra, de kan ha sin koncentration på sin mobiltelefon, vissa elever talar i mun på den eleven som redovisar och ibland även ge negativa kommentarer om dennes framförande. När eleverna som lyssnar börjar skratta eller påpekar oväsentliga punkter inverkar detta negativt på eleven som talar. Alla av de intervjuade lärarna är överens om att det är minst lika viktigt att arbeta med

eleverna för att de ska bli goda lyssnare som att det är att arbeta med deras tal. Ordet respekt nämns i flera av mina intervjuer. Eleverna som lyssnar ska visa respekt för den som talar.

Läraren Beta nämner även att om man går för fort fram med eleverna kan detta också försvaga dem i deras tal. Som exempel på detta nämner Beta att om man som lärare exempelvis ser att en elev är väldigt osäker när det kommer till muntlig redovisning, ska man inte ställa den inför hela klassen. Eleven kan då uppleva det som en jobbig situation där den talande eleven kommer att uppleva det som en otroligt negativ upplevelse att tala inför en grupp. Istället bör man låta denna elev redovisa inför enbart läraren till en början och efter hand utöka det till en liten grupp med elever som man vet är goda lyssnare och som man som lärare vet att den talande eleven litar på.

Även Delta kommer in på att det är viktigt att eleven som talar får stå inför en väl fungerande grupp som har lärt sig att respektera den som talar. Fungerar inte detta i den hela klassen nämner även Delta att man bör dela upp klassen så den som talar får genomföra sin uppgift tillsammans med kamrater som denne litar på.

Epsilons svar går samman med ovanstående. I denna intervju går hon även in på vikten av att den övriga klassen vet hur man respekterar en talare. Epsilon tycks arbeta mycket med att utforma eleverna till goda lyssnare likväl som man arbetar med att utforma goda talare.

Alpha betonar starkt att denne alltid lyssnar till sina elever, på vad de har att säga, vad de tycker och vad de känner. Alpha bekräftar alltid elevernas känslor även om denne inte alltid ger dem rätt. Läraren uppmanar eleverna till att tala med sina kamrater i konflikter och att de ska våga stå för vad de tycker. Alpha tror att det är en bra början till att utvecklas till en självständig elev med god självkänsla och gott självförtroende vilket denne tror kan vara dem till gagn när de ska tala inför en grupp mer formellt. Läraren nämner att om denne väljer att inte lyssna till barnets åsikter och väljer att inte bemöta barnet som en intelligent varelse kommer det att försvaga barnets självkänsla och i förlängningen dess förmåga att uttrycka sig inför en grupp.

När läraren Beta vill stärka elevernas talförmåga går denne bland annat igenom teknik, och då är det inte enbart talarens teknik som får en genomgång, återigen nämns att det är även tekniken att kunna lyssna som man arbetar med. Beta arbetar även med positiv kritik., efter en redovisning går Beta igenom de positiva punkter denne fann i framförandet, detta görs både enskilt med eleven men även inför hela klassen för att övriga elever ska kunna ta till vara på vad som var bra med framförandet. De övriga eleverna får då en chans att ta till sig tips och idéer för deras eget framförande. I ett senare skede låter Beta även klasskamraterna få ge varandra positiv kritik. Detta sker enbart när läraren är helt säker på att kamraterna är kompetenta nog för att genomföra detta. Finns det misstanke om att eleverna kommer att ge negativ kritik genomförs inte detta då Beta är övertygad om att detta kommer att försvaga eleverna och effekten av övningen blir då negativ istället för positiv.

Sammanfattningsvis kan då sägas att den bästa metoden, som dessa lärare anser vara, för att stärka elevernas talförmåga inför grupp är då att arbeta med elevernas förmåga att lyssna. Det nämns också att läraren alltid bör lyssna till sina elever, samt att det är viktigt att gå igenom talteknik med eleverna för att man på bästa sätt ska kunna hjälpa eleverna fram till deras framförande.

6.1.7 Säkra talare

Denna fråga hör till viss del samman med den tidigare, men denna fråga riktade in sig på om lärarna har några fördelaktiga sätt att arbeta på för att göra eleverna till säkra talare. Återigen nämns att det är viktigt att arbeta med lyssnare. Speciellt Beta poängterar att man som lärare inte enbart ska rikta in sig på eleverna som talare, utan minst lika viktigt är att arbeta med dem

som lyssnare. Beta anser att för att utforma goda talare behöver man goda lyssnare. Får eleven genomföra muntliga presentationer inför goda lyssnare får man fram goda talare då dessa då kommer att våga ställa sig framför sina kamrater utan att känna oro för vad som kan komma att hända.

Beta går in på att denne tipsar eleverna om att ta med sig exempelvis en bild till sin presentation. Läraren nämner även att det kan vara en sak eller liknande. Anledningen till detta är att kompisarna då får något mer att koncentrera sig på och risken att de ska störa talaren minskar då. Epsilon tar upp effekten av att eleven tar med sig en attiralj till sin redovisning men nämner, förutom att övriga elever får något att koncentrera sig på, att även den talande eleven får något att koncentrera sig på. Epsilon kan se en trygghet hos eleven som talar om denne har med sig något slags redskap. Effekten blir att eleven inte enbart behöver söka med blicken runt i klassen utan kan även själv titta på sitt redskap och eleven känner då en större trygghet. Läraren ser det som att eleven verkar inte tycka att denne är ensam framför resterande av klassen. Eleven har ett stöd, även om detta inte är något levande stöd.

Epsilon nämner även att om eleverna får presentera något som de verkligen har engagemang i kommer de att stärkas i sitt framförande. Bland annat för att de antagligen redan vet relativt mycket om ämnet och inte minst för att de kan tycka att det är roligt att berätta för sina kamrater om just sin speciella sak, Epsilon anser att eleverna då blir engagerade och de arbetar hårdare. Får dessutom eleverna som lyssnar se att talaren "brinner" för sitt ämne är det större chans att de också blir intresserade av att lyssna.

Delta anser att man som lärare ska ge eleverna massor av chanser till att redovisa muntligt, inte bara i språkämnena utan i alla ämnen. Delta vill att det ska vara ett återkommande sätt att redovisa och ser då att effekten blir att eleverna ser det som mer naturligt att tala inför sina kamrater och ibland även inför andra grupper av människor. Delta tror att när man ser att eleverna är säkra i sina muntliga framställningar kan man även samarbeta med andra klasser och låta eleverna möta några nya ansikten. Detta kan komma att göra eleverna mer självsäkra och att de då tror på sig själva. De får en utmaning och ser de att de klarar av den kommer de att få det allt lättare att tala inför olika formationer av människor.

Läraren Alpha anser att för att man på bästa sätt ska utveckla eleverna till goda talare behöver man arbeta med deras tro på sig själva. Alpha poängterar återigen att man som lärare medvetet ska arbeta med sitt bemötande av barnen för att dessa ska förstå att det de säger är viktigt. Alpha nämner även att detta kan vara viktigare än att arbeta med tips på hur man ska bete sig när man talar inför en grupp.

De tre lärare som arbetar med något äldre elever nämner att det är viktigt att arbeta med muntliga presentationer, även om det inte alltid behöver vara presentationer inför hela klassen. Det handlar till stor del om att eleverna behöver få rutin på att framföra sina redovisningar muntligt, de ska se det som naturligt. Viktigt tycks också vara att man arbetar med eleverna för att dessa ska bli goda lyssnare. Det är de goda lyssnarna som hjälper eleverna till att bli goda talare.

Det nämns dessutom att man som lärare bör arbeta med elevernas självkänsla och deras självförtroende. När eleverna tror på sig själva kommer de att uppleva det som lättare att stå inför deras kamrater.

Andra metoder som framkom från denna fråga var att låta eleverna presentera något som de har stort engagemang i. Får de presentera något som de "brinner" för kommer de antagligen att glömma bort sin eventuella rädsla och istället kommer fokus att ligga på ämnet.

6.1.8 Oförberett framförande

Denna fråga hade utgångspunkt i en av de tidigare uppsatser som jag har läst, skriven av Nilsson Sandin och Wallh: ”En del forskning pekar på att elever kan känna sig säkrare om de får tala inför en grupp helt oförberett. Vad anser du om det?”. Lärarnas svar på denna fråga skiljer sig åt en aning. Beta nämner bland annat att det kan bero på hur stor gruppen är och vilka som sitter i gruppen. Denna lärare tror att om eleverna ska presentera något helt oförberett vill de göra det inför sina närmsta kamrater, som de litar på. Beta tror även att gruppen inte får vara för stor. Läraren tror att en sådan redovisning får likna ett samtal mellan en liten grupp elever. Generellt så tror denne att skulle eleverna få stå framför hela sin klass kommer de inte att uppleva det som speciellt positivt och denne betonar att eleverna som Beta arbetar med vill ha tydliga mål. De vill veta vad de ska prata om, hur länge de ska prata och när de ska tala.

Även Delta och Epsilon är tveksamma till att eleverna skulle föredra att presentera något helt oförberett. Något de är överens om är att detta kan vara lämpligt om eleverna ska tala om något personligt, exempelvis vad de har gjort på ett lov eller en helg.

Epsilon tar även upp att när eleverna ska berätta om deras praotid kan detta ses som oförberett till en viss del. Eleverna vet att de ska berätta om denna tid men de har inget särskilt ”schema” att följa. Eleverna får då ofta sitta kvar i deras bänkar och redogöra för detta. Epsilon ser inte att detta är något som eleverna föredrar och nämner även det faktum om att eleverna vill ha tydliga direktiv om vad, hur och när de ska tala.

Alpha däremot tror att detta kan vara positivt med bakgrund till att denne då tror att eleverna inte hinner blir nervösa inför sitt framförande. Denne tror heller inte att eleverna hinner bygga upp så mycket negativa tankar kring presentationen. Detta kan återigen bero på att Alpha arbetar med yngre elever och man arbetar då mer med det spontana talet.

Forskningen som Nilsson Sandin och Wallh har tagit fram visar då att detta inte går i enlighet med dessa lärares uppfattningar och erfarenheter, med undantag för Alpha som kan se det som positivt att eleverna inte hinner bygga upp sin nervositet på samma sätt som de kan göra när de vet att de ska göra en muntlig presentation. Övriga lärare upplever det inte som något som eleverna eftersöker. De ser att eleverna vill ha tydliga och klara direktiv om deras muntliga redovisning. Samtliga lärare kan se att detta är något som kan ge positiva erfarenheter om eleverna lyckas med sina muntliga framställningar. Är det däremot så att eleverna blir osäkra och inte vet vad de ska säga kommer det till största sannolikhet att påverka dem negativt istället. Resultatet kan då bli att de blir mer nervösa eller rädda för att misslyckas vid deras nästa framförande.

6.1.9 Fler muntliga presentationer?

Från samma forskning som jag ovan nämnde av Nilsson Sandin och Wallh framgår att eleverna efterfrågar fler muntliga presentationer. Frågan jag ställde till lärarna var då om de upplever att deras elever vill ha fler muntliga redovisningar. Även här skiljer sig åsikterna åt en aning. Läraren Alpha har ingen direkt kommentar till detta då hon anser att de arbetar lite annorlunda med de yngsta eleverna. I deras arbete arbetar de mycket muntligt, men det är oftast det spontana talet som är i fokus. De har inte kommit så långt i de muntliga redovisningarna inför helklass och dennes elever har inte kommit så långt i deras talutveckling att de känner till den muntliga framställningen på samma sätt som äldre elever har.

Delta ser att dennes elever upplever det som positivt att tala inför en grupp och Delta upplever det som att eleverna ser det som roligt att berätta vad de har åstadkommit. Bland

annat nämner denne att när de arbetar med elevens val ser eleverna det som mycket roligt att berätta vad de har forskat kring och vad de har fördjupat sig kring i ett ämne. Delta ser att när eleverna har arbetat hårt med ett ämne och verkligen kämpat för att åstadkomma sitt resultat verkar det som att eleverna vill visa sina kamrater vad de har kommit fram till och där passar muntliga redovisningar utmärkt, vilket även eleverna verkar tycka.

Epsilon är delvis inne på samma punkter som Delta. Epsilon ser det som att när eleverna har gjort ett större arbete där de verkligen har fördjupat sig inom sitt område kan de uppleva det som roligt att få berätta inför övriga kamrater vad de har tagit fram. Däremot upplever Epsilon att det skiljer sig åt mellan elever. Vissa elever, som läraren ser som säkra i sig själv och i sitt arbete, efterfrågar muntliga redovisningar. Dessa elever känner heller inte någon större nervositet inför sina kamrater, de känner en trygghet i sig själva. De elever som däremot inte är säkra på sitt arbete, de kanske inte har arbetat särskilt mycket med det och då heller kanske inte ens färdigställt detta. Dessa elever vill inte ställa sig inför sin klass och presentera vad de har åstadkommit. Denna lärare ser även ett samband i att de elever som ofta är stökiga och ”surriga” i klassrummet har större svårigheter i att tala inför hela klassen i jämförelse till de elever som oftast sitter lugnt och tyst och arbetar. Dessa elever är de som oftast kan genomföra sina muntliga presentationer utan större nervositet.

Läraren Beta svarar ett tydligt ”nej” på frågan. Beta ser inte att det finns någon som helst efterfrågan hos eleverna i att få arbeta mer med muntliga presentationer. Även Beta går in på det faktum att det är de ”tysta” eleverna som har lättare för att framföra ett väl genomfört arbete och att det eventuellt är hos dessa det kan finnas viss efterfrågan, men överlag ser denne lärare att det finns någon som helst önskan från eleverna att få framföra mer arbeten muntligt.

Som intervjuerna ovan visar går resultaten åt lite olika håll. En lärare upplever att dennes elever ser det som roligt och positivt att göra muntliga redovisningar, speciellt upplever denna lärare det när det är större arbeten som ska redovisas. Även Epsilon håller med om detta till viss del i sin intervju, dock är det skillnad mellan elever. De elever som arbetar hårdare med sina jobb kan tycka att det är roligt att presentera dem muntligt, men det är samtidigt inget de efterfrågar speciellt ofta.

Läraren Beta håller inte alls med denna forskning, utan svarar klart och tydligt nej, även om denne kan se att det finns vissa enstaka undantag så är det fortfarande inget som efterfrågas bland eleverna.

6.2. Analys

Resultaten av mina intervjuer presenterades i frågeområdet, detta trots att vissa frågor hör samman med varandra på något sätt. Jag kommer därför att lägga upp min analys av resultat och teorikopplingar i tre rubriker: lärarens åsikt, mål och varierande arbetssätt.

6.2.1 Lärarens åsikt

Under detta avsnitt kommer jag inte att dra några paralleller till den tidigare forskningen då detta enbart är de intervjuade lärarnas personliga åsikter om hur de tror att det ser ut i dagens läge.

De intervjuade lärare har delade åsikter om vad eleverna tycker om att tala inför grupp och om hur utvecklingen har sett ut genom tiden. Den lärare som har arbetat längst inom skolan är den lärare som anser att eleverna inte vill tala inför andra elever samt att denne anser att eleverna har blivit sämre att tala inför andra i jämförelse till hur det tidigare har sett ut. Denna

lärare ser alltså en negativ utveckling av elevernas talförmåga. Läraren nämner bland annat att eleverna nu för tiden är rädda för att stå inför en grupp människor samt att eleverna idag inte vill visa sina kamrater att de är duktiga i skolan. Även läraren Epsilon håller med detta till en viss del. Epsilon ser att det finns vissa elever i skolan som är rädda för att visa att denne är ”duktig”, samtidigt som det finns vissa elever som visar på att utvecklingen har gått framåt. Epsilon drar en intressant parallell till att eleverna tycks ha blivit sämre lyssnare men skickligare talare och ser att det är lyssnarna som, i viss utsträckning, kan stärka eleverna som talar. När eleverna som talar får jobba lite mer för att nå alla sina kamrater i sina framföranden utvecklar de samtidigt en teknik för att genomföra sina muntliga framställningar och lyckas de i detta kommer blir de således bättre talare. Om de däremot inte lyckas kan dessa lyssnare stjälpå eleverna och den talande eleven blir då mer osäker än vad den tidigare har varit.

De resterande två lärarna, Alpha och Delta ser att eleverna tycker att det är roligt att tala inför sina kamrater. De nämner att de gärna framför sina resultat i både mindre grupper och i helklass. Dock tar Alpha upp det faktum att vissa elever blir väldigt nervösa och ser det som en negativ upplevelse. Till skillnad från Beta och Epsilon är dessa lärare ense om att utvecklingen har gått framåt. De ser att dagens elever är mer självsäkra och har lättare för att tala inför andra människor än vad de hade för några år sedan. Delta kommer även in på att det handlar mycket om att eleverna måste känna sig trygga i den grupp de ska göra sin presentation. Känner de sig trygga kommer deras utveckling att bli bättre än om de känner en osäkerhet inför de elever de talar inför.

6.2.2 Mål

Generellt för att nå målen i skolan nämner samtliga lärare att det förs många muntliga diskussioner för att i så stor utsträckning som möjligt arbeta på liknande sätt. Läraren Delta lyfter fram att de på dennes skola arbetar mycket med att föra diskussioner med elever och föräldrar för att man ska utforma så individuella utvecklingsplaner som möjligt. De vill se till den enskilda elevens behov, vilket går i enlighet med den kursplan som finns för grundskolan (Ipo 94, Kursplan för svenska). De diskuterar även detta inom varje ämne för att man ska kunna arbeta så gemensamt som möjligt, vilket också är något som tas upp i kursplanen (Ipo 94, kursplan för svenska). Detta är även något som författaren Bengt Bratt framhåller, han förespråkar att man som lärare ska försöka arbeta över ämnesgränserna. Han anser att lärarna i de olika ämnena bör mötas i en diskussion för att nå fram till gemensamma arbetsrutiner (Bratt 1985:31). Han anser även att all kommunikation är språkträning (Bratt 1985:31). Samtliga lärare är eniga om att man bör arbeta gemensamt med alla ämnen för att man ska komma så långt som möjligt med elevernas språkträning, då det inte enbart är i språkämnen som man arbetar med muntliga redovisningar. Detta går alltså i enlighet med Bratts åsikter och förslag.

Ser man till hur Vygotskij och Piaget ställer sig till hur läraren bör agera för att nå målen ser det olika ut. Piaget anser att det är elevens kognitiva utveckling som styr talets utveckling och det är utifrån elevens tidigare erfarenheter som de nya byggs upp (Tornberg 2002:57). Vygotskij däremot anser att läraren har en stor roll i elevens utveckling i och med att han anser att det är det sociala samspelet som påverkar elevens utveckling (Folkesson 1998:39). Denna teori går i enlighet med hur samtliga av dessa lärare arbetar då de för en ständig dialog tillsammans med andra lärare samt bland elever och deras föräldrar. De vill påverka den sociala situationen kring eleverna för att dessa ska ges så bra förutsättningar som möjligt.

Läraren Alpha tar upp vikten av att lyssna till eleverna och låta dessa känna sig hörda. Alpha talar mycket om att alla lärare bör tänka medvetet på sitt förhållningssätt gentemot

eleverna, detta för att hon anser att det stärker elevernas självförtroende och deras självkänsla. Vilket läraren i sin tur genererar att eleverna kommer att utvecklas till bättre och säkrare talare. Detta bekräftas av författaren Jenner som anser att det är pedagogen som har det huvudsakliga ansvaret, det är dennes ansvar att försöka förstå eleven på bästa sätt. Dessutom poängterar Jenner att det är viktigt att pedagogen ser eleven som en person och inte som en sak eller ett problem som måste åtgärdas (Jenner 2004:23). Jenner presenterar ett förhållningssätt som denne tycker att varje lärare skall tillägna sig, detta benämns som *perspektivseende* (Jenner 2004:23). Författaren menar att pedagogen skall gå utanför sitt eget perspektiv och se omvärlden ur sina elevers synvinkel (Jenner 2004:25). Detta stämmer väl överens med hur läraren Alpha diskuterar. Även Bratt har skrivit om ett liknande arbetssätt som det Alpha presenterar. Bland annat anser Bratt att språket bör ses som ett *socialt redskap*, vilket betyder att språket används när människor talar med varandra. Framförallt nämner Bratt att man bör använda språket som ett *livsinstrument*, vilket betyder att språket skall användas för att ge uttryck för känslor och behov (Bratt 1985:37). Diskussionen som Alpha för genomgående i sin intervju går i stort sett i samma mönster och det förhållningssätt som det Bratt förespråkar för att man i skolan skall nå så goda språkutvecklingar med sina elever som möjligt.

6.2.3 Varierande arbetssätt

Under detta avsnitt kommer jag att presentera vad de intervjuade lärarna använder sig av för arbetssätt och jag kommer att ställa dessa mot vad den tidigare forskningen anser vara goda arbetssätt och arbetsförhållanden.

Samtliga lärare framhåller att det är viktigt att arbeta ofta och mycket med muntliga framställningar. De är överens om att eleverna ska utvecklas till goda talare behöver de mycket stimulans i det området. De ser även att det är viktigt att eleverna utvecklar en god talförmåga, inte enbart för att kunna genomföra muntliga redovisningar utan även för deras sociala kompetens. Det som skiljer lärarna åt är hur de arbetar för att nå de tänkta målen. I min forskningsbakgrund konstaterade jag att språket i skolan inte enbart är viktigt för den muntliga framställningen, utan den är minst lika viktig för det vardagliga livet och är av stor betydelse efter elevernas skolgång. I kursplanen står det bland annat att "Språkförmågan har stor betydelse för allt arbete i skolan och för elevernas fortsatta liv och verksamhet" (lpo94, Kursplan för svenska). Detta visar på att lärarna bör ha en medvetenhet om att eleverna skall utveckla sitt tal för att uppnå en god social kompetens. Ingen av lärarna har sagt något direkt om deras tankar kring språkets betydelse för det fortsatta livet, å andra sidan var frågorna heller inte utformade på det viset att de behandlade detta område. Vilket kan vara en förklaring till varför detta inte kom fram under intervjuerna. Däremot står det i kursplanen att det är genom språket som det sker kommunikation och samarbete med andra. Det står även att det är genom språket som kunskap bildas och att det är språket som gör den synlig och hanterbar (lpo94, Kursplan för svenska). Detta är något som en del av de intervjuade lärarna kommer in på, framförallt läraren Alpha. Alpha framhåller att det alltid skall ske en kommunikation mellan lärare och elever, inte enbart för att förmedla kunskap utan även för att eleverna skall känna sig säkra i att våga uttrycka sina känslor och behov. Detta är dock inte heller något som mina frågor har efterfrågat, men intressant är att medvetenheten för detta fanns hos lärarna och då framförallt hos Alpha.

Författarna Prage och Svedner går in på talträningens mål och de har sammanfattat detta i ett citat som fanns med i min forskningsbakgrund: "Den skall ge eleverna självförtroende och en grundläggande teknik så att de klarar grundläggande utbildnings-, samhälls- och yrkeskrav" (Prage och Svedner 2008:40). Samtliga lärare visar på en medvetenhet om detta, alla är

överens om att talträning och självtillit hänger samman. Läraren Epsilon tog upp detta samband och konstaterade att om eleverna är osäkra på sig själv har de också svårare med att göra en muntlig presentation. Även läraren Beta kommer in på att det krävs att talaren är säker på sig själv och på sitt arbete för att de skall kunna genomföra en muntlig presentation. Epsilon tycker sig också se att när eleverna har genomfört ett muntligt framträdande och de har lyckats ser denne lärare en stolthet och elevens självkänsla har därmed stärkts. Vilket går i enlighet med Prage och Svedners teori.

För att komma vidare med elevernas språkutveckling krävs olika arbetssätt och de lärare som deltagit i studien har alla olika idéer om hur man kan arbeta med eleverna. Gemensamt för lärarna är att de alla betonar vikten av att eleven får tala till goda lyssnare. Detta är även något som författarna Prage och Svedner tar upp. Speciellt när de skriver om hur man kan arbeta med elever som har någon form av talängslan. Lärarna anser alla att en god lyssnare innebär att eleverna sitter lugnt och lyssnar till den som talar. De som lyssnar ska inte avbryta talaren och de ska visa respekt mot denna. Det är även viktigt att de inte ger negativa kommentarer efter ett muntligt genomförande.

Vidare nämndes under mina intervjuer ganska varierande arbetssätt för att eleverna skall känna trygghet i deras muntliga framställning. Bland annat nämnde läraren Beta att man kan arbeta med värderingsövningar, låta eleverna tala till varandra när de sitter i en ring eller i mindre grupper. Dessa metoder påminner om Bratts *horisontella* arbetsform där man tillämpar arbetssätt för att eleverna skall kommunicera med varandra (Bratt 1985:52). En av dessa arbetssätt kan vara den så kallade "FU-modellen". Där arbetar men med att eleverna får bearbeta ett kunskapsfält samtidigt som de får ord, uttryck eller bilder som hör till området (Bratt 1985:52). Även Siv Strömqvist nämner att det kan vara fördelaktigt att låta eleverna sitta i en U-form och göra redovisningar. Hon nämner att inlevelseövningar har goda effekter på den muntliga framställningen (Strömqvist 1992:37), vilket även läraren Epsilon framhöll. Strömqvist beskriver att dessa övningar är lekfulla och det ställs inte så stora krav på hur eleven agerar när denne genomför sin muntliga framställning. Detta går även i enlighet med den teaterföreställning som lärarna Beta och Epsilon nämner att man arbetar med på deras skola. Där får eleverna leva sig in i en roll och det är inte deras eget arbete som presenteras, de får gå in i en roll och presentera ett givet manus.

Avslutningsvis frågades lärarna vad de anser om att viss forskning visar på att elever efterfrågar mer muntlig redovisning och att de föredrar att presentera något som inte är förberett. Här skiljde sig lärarnas svar åt en aning. Läraren Beta ansåg inte att någon av dessa frågor stämde. Beta upplevde att eleverna vill ha klara direktiv om vad det är de ska redovisa och denne lärare tycker heller inte att det finns någon efterfrågan från eleverna att de vill redovisa sina arbeten muntligt. Även Epsilon ansåg till viss del att detta inte stämde, men det finns vissa undantag. De elever som denne upplever som säkra talare har inga som helst problem med att presentera något muntligt, även om de inte direkt efterfrågar det. Epsilon tycker sig heller inte se att eleverna föredrar att presentera något oförberett, också här med vissa undantag. När eleverna skall presentera deras prao-tid exempelvis sker den delvis oförberett. Lyckas eleverna med detta ser Epsilon en stolthet i eleverna, liksom denne ser när eleverna har genomfört ett förberett muntligt framträdande. Läraren Delta är också tveksam till att eleverna vill presentera något oförberett, däremot ser denne att eleverna gärna efterfrågar muntliga redovisningar. Speciellt när eleverna har arbetat med ett större arbete vill eleverna visa upp vad de har åstadkommit.

Läraren Alpha däremot ser att eleverna gärna redovisar sina arbeten oförberett då denne anser att eleverna inte hinner bygga upp samma nervositet som när de är förberedda. Vilket kan bero på att eleverna är yngre och arbetet är mindre.

7 Diskussion

Detta kapitel inleds med att jag diskuterar undersökningens metod. Avslutningsvis kommer resultatdiskussionen och eventuellt kommer vissa framtida forskningsfrågor att tas upp.

7.1 Metoddiskussion

Lärarna som jag intervjuade var alla förberedda på vilket ämnesområde jag hade valt för min uppsats. Detta kan ha gett reflekterande och ärliga svar, men det kan även tänkas att lärarna svarade idealiserande, om hur de skulle vilja arbeta. Den så kallade ”intervjuar-effekten” är också något man måste ta i beaktning, här svarar den intervjuade på så sätt som den tror att intervjuaren vill att denne ska svara (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, 2004 s. 261-262). Det faktum att jag personligen är bekant med dessa lärare anser jag minskade denna risk då det är bekvämare att vara ärlig tillsammans med en människa som man redan känner till.

Jag anser att jag valde, för mitt syfte, en lämplig metod då jag efterfrågade en kvalitativ undersökning och inte en kvantitativ. Jag ville ha inblick i hur några lärare arbetar och vad de har för tankar, vilket kan vara svårt att komma åt om man riktar in sig på en kvantitativ metod. Det faktum att jag valde att intervjua lärarna gjorde jag för att jag ville ha en diskussion med dem kring de frågeställningar som jag hade med mig. Skulle jag ha valt en annan metod, exempelvis en enkätundersökning, får man enbart svar på den skrivna frågan. I en diskussion får man, anser jag, utförligare svar och man kan även sväva ut från ämnet och få intressanta åsikter och tankar kring ämnet. En annan form av metod är observation. Denna kan vara lämplig för mitt syfte, men jag anser inte detta. Anledningen är att jag upplever det som att en observationsstudie kräver en längre tid än vad som var möjligt för denna uppsats. Om jag hade valt att observera hur lärarna arbetar med detta ämne och genomfört detta under exempelvis fem veckor och lärarna under dessa fem veckor har lagt in ett självständigt arbete för eleverna denna period hade mitt resultat då blivit att dessa lärare inte arbetar med muntlig framställning över huvudtaget. Med hänsyn till detta ser jag att min valda metod ger mig en bättre översikt för hur lärarna arbetar.

När jag gjorde mitt urval för att välja ut lärare ville jag dels ha en viss spridning av vilka åldrar de arbetar med, men jag ville också ha en viss spridning över hur länge de har arbetat som lärare.

Jag anser att jag har valt lämplig metod för min undersökning samt att denna undersökning har betydelse för framtida lärare, men även för verksamma pedagoger. Jag anser att det är ett viktigt ämne att belysa och att få fram vad det finns för olika arbetssätt för hur man arbetar med eleverna i det givna ämnet.

7.2 Resultatdiskussion

Jag har under min VFU fått uppfattningen av att det ofta är svårt att motivera eleverna till att tala inför andra människor. Det är vanligt att eleverna känner en stor talängslan och grugar sig för sitt framträdande. Jag har uppfattat det som att eleverna gör det för att de måste. Jag har även sett elever som har upplevt det som något roligt och tillfredsställande i att tala inför sin klass, men överlag har jag upplevt att eleverna ser det som något negativt. Min undersökning visar en del delade meningar om detta. Två av lärarna anser att eleverna tycker att det är något roligt och positivt och de efterfrågar till viss del muntliga presentationer. I motsats till detta står de andra lärarna som ser att eleverna inte alls efterfrågar dessa muntliga övningar. Hur kan då det komma sig? Varför är uppfattningarna olika? Intressant är att det är de lärare som

arbetar med de yngre eleverna som anser att eleverna tycker att det är roligt och att dessa elever efterfrågar fler muntliga redovisningar. De lärare som arbetar med högstadieeleverna ser att denna efterfrågan inte finns. Något som är viktigt att ta i beaktning är att intervjuerna inte svarar på hur dessa lärare låter eleverna påverka undervisningen. Det kan vara så att eleverna vill ha fler muntliga presentationer, men att deras åsikt inte kommer i fokus för hur undervisningen planeras. Förutom denna faktor kan man ställa sig frågorna; Vad är det då som händer med elevernas utveckling? Varför är de så positiva i de tidigare åren för att sedan när de kommer till högstadiet ändra sin uppfattning? Det kan vara så att när eleverna är yngre har de inte samma krav på sig själva och de ser det på ett mer lekfullt sätt än vad eleverna på högstadiet kan tänkas göra. En av lärarna ser att när högstadieeleverna får göra en teaterföreställning försvinner en stor del av denna negativa inställning. Kan det vara så att de har en viss prestationsångest över sitt eget arbete, men när de får gå in i en annan roll är det lättare för dem att framträda inför andra människor?

Idag ställs det allt högre krav på talföra elever. Alla lärare betonar vikten av detta och det gör även många forskare (Bratt 1985, Strömquist 1992, Prage och Svedner 2000). Medvetenheten kring detta är stor hos pedagogerna, men det är även många som påpekar att det är svårt att få alla elever att nå dessa mål. De elever som inte har någon motivation för skolan och inte ser betydelsen av detta har även svårt att utvecklas till goda talare då det är svårt att nå dessa elever som pedagog och ge dem den individuella träning som de behöver.

Det finns, som redan nämnt, en rad olika arbetsmetoder för att man skall utveckla eleverna till goda talare. En gemensam åsikt är att det är viktigt att eleverna blir goda lyssnare, samtidigt som de skall vara goda talare, vilket även Strömquist tar upp (1992:37). En dålig lyssnare kan stjälpa elevernas talförmåga, vilket de intervjuade lärarna är överens om. Talträningen i skolan bör alltså inte enbart rikta in sig på att utveckla elevernas talförmåga, utan även deras förmåga att lyssna till den som talar och visa respekt inför denna.

Lärarna anser att det är mängden talträning som ger den bästa effekten. De anser att man som lärare behöver vara en medveten pedagog och att eleverna skall ha möjlighet till att få genomföra sina muntliga presentationer i olika formationer, allt för att främja deras talförmåga. Det nämns även att eleverna skall ha möjlighet att genomföra olika prov muntligt, detta med anledning till att många elever har lättare för att uttrycka sig muntligt istället för skriftligt.

Lärarna är även överens om att det är positivt att elevernas talutveckling sker successivt. Till en början kan dessa redovisningar ske i mindre grupper för att sedan utöka dessa till allt större grupperingar. Det betonas bland lärarna att det är viktigt att inte gå för fort fram med eleverna. Man ser det även som en mycket användbar metod att låta eleverna göra olika dramatiseringar för att låta dem göra sina muntliga framträdanden på ett mer avslappnat sätt. De verkar tycka att kraven på elevernas framställningar skall variera för att de till slut skall känna en trygghet i formella muntliga framföranden.

Något som lyfts fram som arbetsmetod är att ge eleverna positiv kritik. Uppfattningen är att detta stärker elevernas självkänsla och sin tro på sig själva. Arbetar man tillsammans med en grupp elever som är införstådda med hur man ger positiv kritik kan även de lyssnande eleverna bli en del av detta. Efter avslutat framförande får då eleverna säga vad de tyckte var bra med redovisningen. Lyckas detta kan det resultera i att eleverna blir mycket nöjda med sina muntliga framträdanden och de kommer därmed också att känna sig trygga i nästa redovisning när de vet att deras klasskamrater tycker att de har gjort en väl genomförd presentation tidigare.

Syftet med min uppsats var att se hur lärare i skolan, som arbetar i olika stadium, undervisar för att främja elevers förmåga att tala inför en grupp med andra människor. Jag ser att jag har fått svar på mitt syfte genom att jag i min resultatdel har presenterat en rad olika

arbetsätt som lärarna använder sig av. Här framgår även att samtliga lärare ser det som viktigt att arbeta med eleverna inom området.

Denna uppsats har tagit fram vad lärarna anser om elevernas förmåga att tala inför andra människor och även hur de personligen arbetar med eleverna för att utveckla dem till goda talare. Det finns en stor medvetenhet hos pedagogerna om vilken vikt språket har för elevernas hela utveckling. Faktum kvarstår dock att eleverna i de yngre åren ser det som mycket roligt och spännande att göra muntliga framträdanden, vilket de äldre eleverna inte tycks uppleva. Pedagogernas fokus borde då ligga i att ta vara på den yngre elevens lekfulla sätt att genomföra sina presentationer och få den eleven att behålla den känslan genom hela livet. Kan det kanske vara lösningen till att komma till rätta med att få eleverna att se det som något positivt att framträda inför grupp och få dem att slippa den där känslan av ångest och ängslan innan de ställer sig framför sin klass?

Referenser

- Backlund, Britt, 2000: *Talandets lust och vånda. Tänkt och talat om språk och kommunikation*. Lund: Studentlitteratur
- Bratt, Bengt, 1985: *Språkutveckling – vägen till kunskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Bryman, Alan, 2002: *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber Ekonomi
- Claesson, Silwa, 2002: *Spår av teorier i praktiken – några skolexempel*. Lund: Studentlitteratur
- Dewey, John, 1999: *Demokrati och utbildning*. Göteborg: Daidalos
- Dysthe, Olga, 1996: *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur
- Einarsson, Charlotta, 2003: *Lärarens och elevs interaktion i klassrummet. Betydelsen av kön, ålder, ämne och klasstorlek samt lärarens uppfattningar om interaktionen*. Utg. Av Filosofiska fakulteten, Linköpings universitet.
- Einarsson, Jan och Hultman, Tor G, 1985: *God morgon pojkar och flickor. Om språk och kön i skolan*. Stockholm: Liber
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, 2004: *Metodpraktikan : Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Folkesson, Ann-Mari, 1998: *Muntlig framställning i årskurs 5*. Stockholm: Almqvist och Wiksell international
- Jenner, Håkan, 2004: *Motivation och motivationsarbete i skola och behandling*. Forskning i fokus, nr 19. Stockholm: Liber
- Johannesson, Kurt, 1998: *Retorik eller konsten att övertyga*. Stockholm: Norstedts förlag
- Nilsson Sandin, Elin och Wallh, Camilla, 2008: *Elev och lärarperspektiv på muntlig produktion i Engelska A*. Examensuppsats, Sociologiska institutionen.
- Strömquist, Siv (red.): *Tal och samtal*. Lund: Studentlitteratur.
- Olsson Jers, Cecilia, 2005: *Mållös eller mål utan mening. Respons(situationen) efter muntlig framställning*. Utg. Av Malmö högskola
- Prage, Synnöve och Svedner Per-Olov, 2000: *Tala – samtala – lära*. Uppsala: Kunskapsföretaget.
- Skiöld, Bo-Arne, 1992: *En talande tystnad*. I: Strömquist, Siv (red.), *Tal och samtal*. Lund: Studentlitteratur
- Strömholm, Stig, 1992: *Det livsviktiga talet*. I: Strömquist, Siv (red.), *Tal och samtal*. Lund: Studentlitteratur
- Tornberg, Ulrika, 2002: *Språkdidaktik*. Andra upplagan. Kristianstad: Kristianstads tryckeri AB
- Zackari, Gunilla och Modigh, Fredrik, 2000: *Värdegrundsboken*. Stockholm: AB Danagårds Grafiska
- Samt:
Lpo94
Skolverket, 2000. Kursplan för Svenska. Hämtat på www.skolverket.se 27/8-09

Bilaga 1

Intervjufrågor

Fråga 1:

Vad är din personliga och generella åsikt om elevers förmåga att tala inför en grupp?

Fråga 2:

Hur tycker du att utvecklingen har sett ut? Är eleverna idag säkrare eller mer osäkra talare än för några år sedan?

Fråga 3:

Har skolan någon policy eller någon lokal kursplan som behandlar detta område?

Fråga 4:

Diskuteras detta aktivt bland lärarkåren? Även bland de lärare som inte har direkta språkämnen.

Fråga 5:

Hur arbetar du med dina elever för att utveckla dem inom detta område?

Fråga 6:

Har du några personliga åsikter om vad som kan stärka dem alternativt försvaga deras talförmåga bland andra?

Fråga 7:

Finns det några fördelaktiga sätt att arbeta på för att göra eleverna till säkra talare?

Fråga 8:

En del forskning pekar på att elever kan känna sig säkrare om de får tala inför en grupp helt oförberett (Nilsson Sandin och Wallh). Vad anser du om det?

Fråga 9:

Från samma undersökning framgår att elever efterfrågar fler muntliga presentationer. Hur är det bland eleverna på denna skola?